

Kulturdepartementet

Institutet för språk och folkminnen
Box 135
751 04 Uppsala

Uppdrag till Institutet för språk och folkminnen att genomföra insatser för att bevara och synliggöra det romska språket och kulturarvet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Institutet för språk och folkminnen att genomföra insatser som har till syfte att bevara den romska språkvarieteteten resanderomani för nutida och framtida bruk och synliggöra det romska immateriella kulturarvet.

I uppdraget ingår att

- samla in, dokumentera och bevara muntliga aspekter av resanderomani så att den kunskap som finns kvar blir tillgänglig för nutida och framtida bruk, bl.a. för forskning och språkundervisning. I insatsen ingår att genomföra samtalsgrupper och individuella samtal med talare av resanderomani samt kartlägga tidigare och pågående insatser för den aktuella språkgruppen.
- genomföra en insats för att öka den romska minoritetens delaktighet i det nationella arbetet med Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet, så att romskt kulturarv blir representerat i den svenska förteckningen över immateriellt kulturarv. Syftet är att öka kunskapen om romskt kulturarv i Sverige och nå en bredare förankring för konventionsarbetet bland romer. I insatsen ingår att engagera romska företrädare och utövare i förteckningsarbetet.

Uppdraget ska genomföras i samråd med romska företrädare. Den del som handlar om förteckningsarbetet ska även genomföras i samråd med Statens musikverk, Stiftelsen Nordiska museet, Nämnden för hemslöjdsfrågor och Riksantikvarieämbetet.

Institutet för språk och folkminnen får för uppdragets genomförande använda 700 000 kronor under 2016. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 1 Rikets styrelse, anslaget 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer, anslagspost 2. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 november 2016. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 1 mars 2018. Regeringen avser att avsätta 400 000 kronor 2017 för genomförandet av uppdraget under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

Institutet för språk och folkminnen ska delredovisa uppdraget senast den 1 mars 2017 och lämna en slutredovisning av uppdraget senast den 1 mars 2018 till Länsstyrelsen i Stockholms län med kopia till Regeringskansliet (Kulturdepartementet). I slutredovisningen ska ingå en ekonomisk redovisning. Redovisningarna ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Den 16 februari 2012 beslutade regeringen skrivelsen En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032 (skr. 2011/12:56). Kultur och språk är ett utpekat område i strategin.

Av Romers rätt – en strategi för romer i Sverige (SOU 2010:55) och andra rapporter framgår att vissa varieteter av det romska språket är starkt hotade. I dialoger med romska företrädare och sakkunniga har det framförts att resanderomani är en särskilt utsatt varietet. Talare av resanderomani har ett annat modersmål och förstaspråk, och deras kunskaper i resanderomani kan vara mycket begränsade samtidigt som språket är bristfälligt dokumenterat. För att bevara detta kulturarv och möjliggöra revitaliserande insatser finns det därför behov av att dokumentera den kunskap som finns kvar om resanderomani. Sådan dokumentation kan användas för både språkundervisning och forskning.

Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet (2003) har tillkommit för att uppmärksamma och föra vidare kulturell mångfald, mänsklig skaparkraft, traditioner och uttryck. Varje konventionsstat ska göra en eller flera förteckningar över immateriella kulturarv i landet för att identifiera kulturarv, ge möjlighet till bättre överföring av kunskap och höja medvetandet om de immateriella kulturarvens betydelse. I konventionen betonas bl.a. att de som är utövare av olika immateriella kulturarv ska delta i arbetet.

Institutet för språk och folkminnen samordnar arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige och förteckningen ”Levande traditioner” finns på institutets webbplats. Än så länge har inget romskt kulturarv föreslagits till förteckningen. Det finns därför behov av särskilda insatser.

Skälen för regeringens beslut

Kultur och språk utgör en viktig del av en människas identitet och är en förutsättning för samhällets utveckling. De nationella minoriteternas kultur och språk utgör också en värdefull del av det gemensamma kulturarvet.

Det är därför angeläget att romers kultur och språk synliggörs, bevaras och utvecklas i enlighet med målet för den nationella minoritetspolitiken.

I dialoger med romska företrädare och sakkunniga har det framkommit behov av att bevara muntliga aspekter av resanderomani och öka kunskapen bland allmänheten om romsk kultur.

Regeringen bedömer därför att Institutet för språk och folkminnen bör ges i uppdrag att genomföra insatser för att dokumentera den kunskap som finns kvar om resanderomani och synliggöra det romska kulturarvet genom att öka den romska minoritetens delaktighet i arbetet med Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Maria Engvall

Kopia till:

Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/SFÖ
Kulturdepartementet/KL
Kammarkollegiet
Länsstyrelsen i Stockholms län